

כלכלה וממשק

מחירים ומחירים אלטרנטיביים

עופר קרול, אגף לבעלי חיים, המח' לבקר

קורה? הרפת מסבסדת את הכותנה וקונים רק המשקים יצרני הכותנה. לאחרונה, כדי לפצותם מדברים על זה שיקבלו החזר. כך שלמעשה מהשוק לא מקבלים את אשר ציפו לקבל. בנוסף לכל, הרפת תורמת לרווחיות הכותנה, גורמת לשיפור האלטרנטיבה ולא כדאי לגדל מספוא.

זכיתי וביקרתי במספר ארצות חקלאיות בעולם המערבי – בהולנד, אנגליה וארצות הברית. יתכן והחקלאים שם שמרנים, אבל את האלטרנטיבה לא מצאתי.

סיפור א': הולנד 1973. ביקרתי ברפת ותיקה ויפה, אך החקלאי התלונן על הרווחיות הירודה. באזור מגדלים תפוחי אדמה וקיים לכך אירגון וידע מקומי. לשאלה, למה לא יקצה חלק מהשטח לגידול תפוחי אדמה וישלים הזנת הרפת בתערובת, נאמר לי: "התמחיתי ברפת ואני צריך להוציא ממנה את המירב ואילו תפוחי אדמה זה מבנה משק אחר לחלוטין".

יתכן וזה נשמע פרימיטיבי אבל משק זה, הפרימיטיבי בחשיבתו, קיים כמשק רפת כבר מאות שנים וכפי הנראה עוד יתקיים כך גם בעתיד וימכור את מרכולתו בזול בשוק העולמי.

סיפור ב': קליפורניה 1978. עברתי בדרך ליד שטחי כותנה ומנפטת כותנה ענקית. הגעתי לרפת הקרובה ושמעתי תלונות על רווחיות הרפת. לשאלתי, למה לא יוקצה חלק משטחי המשק לכותנה נאמר לי: "כאשר אעבור לכותנה אסגור את הרפת".

סיפור ג': ישראל 1984. הגעתי למשק והנה

שני אנשי עסקים נפגשו בערוב היום. האחד פניו צוחקות והשני נפלו פניו. אומר הראשון: היתה לנו עסקה מצויינת, הרווחנו מיליון דולר, הלואי עלינו תמיד. אומר השני: אמנם הרווחנו מיליון דולר, אבל, מה השמחה שקפצה עליך, הרי יכולנו להרוויח שני מיליונים.

אינני כלכלן – ואיני יודע מיהו כלכלן – אבל האלטרנטיבה הזו תשגע אותנו; מרוב אלטרנטיבות יישארו לבסוף כל הצפורים על העץ.

אלטרנטיבות? אדרבא, נביא את הדבר מהר וישר עד אבסורד – ואולי לא – הרי ידוע לכולנו שיש אלטרנטיבה לחלב ובשר במחירים זולים, פשוט נקנה אותם מעבר לים במקומות המתאימים. אז איפה סיפור האלטרנטיבה?

אומרים לנו: נגדל כותנה, נרוויח הרבה ובחלק מן הרווח נקנה מזון לפרות מעבר לים (גרעינים). אבל לזה כבר נתנו את דעתנו, נקנה את החלב, הבשר, הביצה ומי יודע מה עוד האם באמת זו הדרך? האם לא רצנו מהר מדי בהגזמתנו והגיע הזמן לעצור ולהתחיל לייצר את המספוא כאן מעבר לדלת.

הבה נבחון חלק מסיפור הכותנה. משקים רבים המגדלים כותנה קונים גרעיני כותנה לשימוש הרפת במחיר העולה על ערכם, וזאת על מנת להשפיע על מחירם בשוק. אצל יצרני הכותנה מקובל לחשוב "נקנה אנחנו מכיס לכיס במחיר גבוה, על ידי כך יעלה מחירם בשוק ואז, את היתרה שיצרנו נמכור ברווח גדול". מה

טרקטור חדש וגדול. למה קנית טרקטור? יועץ המס אמר לי, שאם לא אקנה טרקטור אצטרך לשלם מס הכנסה. ולמה מיועד הטרקטור כאשר הישן עוד יכול להמשיך לעבוד? להוביל חלב למחלבה ואת המזון ממרכז המזון, כי חריש, קציר ועוד הרבה עבודות יעשה הקבלן. חוץ מזה, המחיר האלטרנטיבי של המים הוא כזה שלא כדאי לגדל גידולי קיץ אינטנסיביים ויותר זול לקנות מזון מרוכז ממחסני הממשלה, בלי ריבית, בלי איחסון ממושך ובלי מאמץ.

סיפור ד': ישראל כנ"ל. המשק רכש מערכת מפותחת של מחשבים. שאלה: האם בחנתם כדאיות גידול מספוא? תשובה: לא. אנשי הכותנה מתנגדים ובלאו הכי כבר יש לנו ציוד

משוכלל לטיפול בכותנה. שאלה: הרי כל מה שהרפת צריכה הוא אולי 10% משטחי המזרע? תשובה: כן, אבל אנחנו לא מוכנים להיכנס לכך. שאלה: למה, אם כן, משמש אתכם המחשב המשוכלל? תשובה:??

אמנם, כפי שכבר ציינתי איני כלכלן, אבל רפת כבר יש, פרות יש וגם מיומנות ברפתנות יש, אז למה לא ליעל את ייצור החלב? אולי כדאי לבחור באלטרנטיבה של ייצור מקומי של מספוא. דומני, שזו אלטרנטיבה נכונה לא רק ביחס לרפת ולמספוא. אני מרשה לעצמי להניח, שאם נבחר באלטרנטיבה הזאת יהיו לנו הן תעסוקה והן חלב זול יותר מהאלטרנטיבה של ייבוא מעבר לים.

כמה עולה גידול העגלות

ווילט, טומסון וברנרד ב"הורד'ס דיירימן", נובמבר 1984
תורגם ותומצת ע"י מרדכי מלען

במדינה (ואשינגטון). המידע המתקבל, כוונתו לשמש מדריך ומנחה לצורך בחינת המצב בכל משק ומציאת פתרונות לייעולו. בחישובים המובאים בהמשך התבססו מחברי המאמר על כמה הנחות המעוגנות במציאות ובתנאים של האזור המדובר:

1. העגלה היא מגוע הולשטיין, נולדת במשקל 40 ק"ג ומגיעה לכ-570 ק"ג בגיל שנתיים.
 2. העגלות משוכנות במבנה שעלותו \$12,000 ובו 30 תאים בודדים לעגלות עד גיל הגמילה, בנוסף לתאים קבוצתיים.
 3. תכנית ההזנה עד גיל שנתיים כוללת תחליף חלב, תערובת התחל (סטארטר), גרעינים, שחת אספסת, תחמיץ ומרעה.
 4. כל התשומות מוערכות במחירי השוק של שנת 1984, כולל מספוא משקי, עבודת המשפחה והון עצמי. באופן זה ניתן להביא למכנה משותף משקים ושיטות ממשק שונות.
 5. מניחים, שכ-10% מן העגלות שונלדו חיות, תמותנה בתקופה של 24 חודש.
- בטבלה שלהן מחולקות ההוצאות לשתי

במטרה לשפר את הסיכויים של קיום והישרדות בתקופה קשה זו, מגדלי בקר רבים בודקים מחדש את ניהול משקיהם כדי לגלות את נקודות התורפה. בקשר לבקר חלב נודעת חשיבות כמעט מכרעת לנושא גידול התחלופה, אשר הוצאותיה נעות בין 15-20 אחוז מכלל ההוצאות לייצור חלב. רק ההוצאות למזון הפרות עולות על אחוז כזה. רב המשקים מגדלים בעצמם את עגלותיהם לצורך תחלופה, אם גם ישנם לא מעטים אשר מעדיפים לקנות בשוק הפתוח. הולכת וגוברת הנטיה למסור את העגלות לקבלן לשם גידולן עד לפני ההמלטה. חשיבות רבה נודעת לבחינה הכלכלית של כל שיטה ושיטה. לצורך זה, **חיוני הוא לדעת את ההוצאות הדרושות לגידול העגלה מיום היוולדה ועד להמלטה.**

תנאי ראשון לאימוד מציאותי של ההוצאות הוא ניהול רישום נפרד ומדויק של כל שלוחה. אין להניח שישנם שני משקים שההוצאות לסעיפיהן זהות לחלוטין. לכן נעשה מאמץ, לרכז את הנתונים המקובלים ברב המשקים